

نظرات استدلالی شورای نگهبان

عنوان

طرح دوفوریتی اصلاح ماده (۴۵) آیین نامه داخلی
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۳۹۴۰۱۰۰

تاریخ: ۱۳۹۴/۵/۲۸

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

نظرات استدلالی شورای نگهبان

طرح دوفوریتی اصلاح ماده (۴۵) آیین نامه داخلی

مجلس شورای اسلامی

استخراج، تنقیح و تدوین:

حسین فاتحی زاده

بازبینی و نظارت علمی:

مصطفی مسعودیان

گروه تدوین نظرات و مبانی آراء شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۴۰۱۰۰

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۵/۲۸

پژوهشکده شورای نگهبان

فهرست مطالب

۲	مقدمه
۳	درآمد
۴	طرح دو فوریتی اصلاح ماده (۴۵) آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی
۵	نظر (نهایی) شورای نگهبان

مقدمه

بر اساس اصل (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی به وسیله شورای نگهبان از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایرت برای تجدیدنظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به موجب اصل (۸۵) قانون اساسی مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌های دولتی را به دولت واگذار کند که در این صورت اساسنامه‌های مصوب دولت می‌بایست به لحاظ انطباق با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این به موجب اصل (۴) قانون اساسی، کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر این‌ها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است. تفسیر قانون اساسی نیز به موجب اصل (۹۸) قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان قرار گرفته است.

در راستای اجرای این اصول، کلیه مصوبات مجلس، اساسنامه‌های دولتی و استفساریه‌ها در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار گرفته و نظر نهایی شورا ابلاغ می‌گردد. با عنایت به تأکیدات رهبر معظم انقلاب اسلامی مبنی بر ضرورت اعلام مبانی و استدلالات شورای نگهبان، گروه تدوین پژوهشکده شورای نگهبان، با همکاری اداره تدوین دفتر امور حقوقی شورای نگهبان، اقدام به استخراج استدلالات و مبانی نظری آراء این شورا نموده است. کارشناسان این پژوهشکده، با مطالعه دقیق متن مذاکرات شورای نگهبان - که از سوی معاونت اجرایی ضبط و پیاده‌سازی می‌شود - استدلالات و ظرایف مورد نظر اعضاء را استخراج نموده و با حفظ اصالت، آن‌ها را در قالب یک متن علمی به جامعه حقوقی کشور ارائه می‌نمایند. یقیناً انتشار مبانی اظهارنظرهای شورای نگهبان، موجب آشنایی هرچه بیشتر جامعه علمی و نهادهای تقنینی و اجرایی کشور با فعالیت‌های این شورای حساس و تأثیرگذار شده و همچنین می‌تواند به عنوان متون درسی و پژوهشی در محافل دانشگاهی و حوزوی مورد استفاده قرار گیرد.

درآمد

طرح دوفوریتی «اصلاح ماده (۴۵) آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی» توسط تعدادی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به جهت تنظیم اصول و مفاد برنامه‌های توسعه و لویج بودجه سالانه و ایجاد هماهنگی بین کمیسیون‌های تخصصی تقدیم مجلس شد. در مقدمه‌ی توجیهی این طرح، ضرورت ارائه این طرح به صورت زیر تبیین شده است: لویج برنامه توسعه و بودجه سالانه کل کشور از جمله مهم‌ترین اسناد و قوانین کشور در راستای حرکت جامعه به سمت رشد و توسعه می‌باشد که ضرورت دارد با دیدگاه تخصصی و متناسب با اولویت‌ها و شرایط جامعه تبیین و تصویب گردد. روش کنونی در فرایند برنامه‌های توسعه و بودجه‌های سالانه شرایط لازم و کافی برای ایجاد فضای تخصصی حاکم بر این لویج را نداشته و بعضاً مشاهد می‌گردد که نگاه تخصصی کمیسیون‌های مجلس به اولویت‌ها و موضوعات تخصصی کشور مغفول واقع می‌گردد. لذا به منظور اصلاح روش‌ها و رویدادها این طرح تقدیم مجلس محترم شورای اسلامی می‌گردد.

این طرح برای رسیدگی به صورت دوفوریتی در تاریخ ۱۳۹۲/۱۲/۱۸ به کمیسیون تدوین آیین نامه داخلی مجلس، به عنوان کمیسیون اصلی ارسال گردید که کمیسیون مزبور، آن را در جلسات مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۱۹ و ۱۳۹۲/۱۲/۲۰ با اصلاحاتی به تصویب رساند و گزارش آن را به مجلس ارائه کرد. این طرح در تاریخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۴ در صحن علنی مجلس مطرح و با انجام اصلاحاتی، به تصویب نمایندگان مجلس رسید و برای طی روند قانونی مذکور در اصل ۹۴ قانون اساسی، طی نامه‌ی شماره ۴۳۵/۸۵۹۵۹ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۵ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با تشکیل جلسه و بررسی این مصوبه، آن را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی تشخیص نداد و نظر خود را طی نامه‌ی شماره ۹۲/۳۰/۵۳۴۹۱ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۶ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

طرح دو فوریتی اصلاح ماده (۴۵) آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی

تاریخ مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۲/۱۲/۲۴

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۲/۱۲/۲۱^(۱)

ماده واحده- بندهای (۱) و (۲) ماده (۴۵) قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی^(۲) به شرح زیر اصلاح و تبصره ذیل آن به عنوان تبصره (۱) ابقاء و یک تبصره به عنوان تبصره (۲) به آن الحاق می شود:

- ۱- از کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات نه نفر
 - ۲- از هر کمیسیون تخصصی دیگر سه نفر
- اعضای مذکور در بندهای فوق توسط کمیسیون های مربوطه انتخاب و به هیئت رئیسه مجلس معرفی می شوند.
- مأموریت این کمیسیون تا تصویب نهایی قانون برنامه توسعه و یا لایحه بودجه سالانه کل کشور ادامه می یابد.
- تبصره ۲- پیشنهادات مربوط به حوزه های انتخابیه اعضای کمیسیون تلفیق جهت ایجاد ردیف جدید یا افزایش اعتبارات یا تغییر عنوان طرح ها در کمیسیون تلفیق بودجه ممنوع است.

۱. گفتنی است با توجه به فوریتی بودن این طرح، شورای نگهبان حین بررسی این طرح در مجلس شورای اسلامی، اقدام به بررسی محتوای مصوبه کمیسیون در جلسه ی خویش کرده است و نظر نهایی خویش را پس از تصویب این طرح در صحن علنی مجلس و با ملاحظه ی مصوبه ی صحن علنی، اعلام کرده است.

۲. ماده (۴۵) قانون آیین نامه داخلی مجلس مصوب ۱۳۸۷/۹/۲۶ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۴۵- به منظور تنظیم اصول و مفاد برنامه های توسعه و لوایح بودجه کل کشور و ایجاد هماهنگی بین کمیسیون های تخصصی مجلس شورای اسلامی، پس از تقدیم لایحه مربوط توسط دولت به مجلس، کمیسیون تلفیق مرکب از اعضای ذیل تشکیل می گردد:

- ۱- کلیه اعضای کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات
 - ۲- دو نفر از هر یک از کمیسیون های دیگر (غیر از کمیسیون های تحقیق و تدوین آیین نامه داخلی مجلس) اعضای مذکور در بند (۲) توسط کمیسیون های مربوطه انتخاب و به هیئت رئیسه مجلس معرفی می شوند.
- مأموریت این کمیسیون تا تصویب نهایی قانون برنامه توسعه و یا لایحه بودجه سالانه کل کشور ادامه می یابد.
- تبصره- کمیسیون تلفیق با حضور اکثریت مطلق اعضا رسمیت می یابد.»

در صورتی که معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور در حین رسیدگی به لایحه بودجه به صورت کتبی و رسمی اشتباه یا از قلم افتادگی موارد مربوط به حوزه های انتخابیه را تأیید کند، موضوع با دو سوم رأی کمیسیون تلفیق قابل تصویب است.

الف- دیدگاه مغایرت

- نظری ابراز نشد.

ب- دیدگاه عدم مغایرت

- نظری ابراز نشد.

ج- دیدگاه ابهام

- نظری ابراز نشد.

د- تصمیم شورا

- مصوبه‌ی مزبور، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

نظر (نهایی) شورای نگهبان^(۱)

مصوبه مجلس در خصوص طرح دوفوریتی اصلاح ماده (۴۵) آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

۱. مندرج در نامه‌ی شماره ۹۲/۳۰/۵۳۴۹۱ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۶ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود را ایا و تحت تاثیر بیچ قدرتی واقع شوند و از قوانین مخالف با شرع مطرو و قانون اساسی بدون بیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشگده شورای نگهبان

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir